

Politik Bilim

Gelişmemişlikten Kim Sorumlu? (3)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

“George, Helga hızlı trene binecek de benim Ahmedim, Mehmedim, Hasan, Hüseyinim, Ayşem, Fatmam niçin binemesin?”
(Başbakan; 6 Mart tarihli gazetelerden...)

Şu iki soruda kalmıştık: Nasıl oluyor da demiryolculuğa aşağı yukarı aynı tarihlerde başladığımız İspanya, bize yüksek hız treni ve teknolojisini satabiliyor? Havacılık sanayiine bizden sonra giren Brezilya, havacılık sanayii ve teknolojisinde niçin bizden çok ileride? Gerçekten, biz bu iki alandaki yarıştan niye çekildik? Terk ettiğimiz yarışların bu ikisiyle sınırlı olmadığını bilmem hatırlatmama gerek var mı ama, isterseniz, gerilerde kalmış toplumların, eğer merâm ederlerse ileriye sıçrayabileceklerine ilişkin çarpıcı bir örneği daha birlikte anımsayalım.

Biz 1956’da Atom Enerjisi Komisyonu Genel Sekreterliği’ni (TAEK) kurup nükleer bilim ve teknoloji alanlarında çalışmalar yapmak üzere 1962’de Çekmece Nükleer Araştırma Reaktörünü faaliyete geçirmemiş miydik? Öyle yapmıştık... Demek ki, bu kritik bilim ve teknoloji alanlarına hâkim olmaya tam yarım asır önce karar verip harekete de geçmişiz. Bugün neyin peşindeyiz? Türkiye’de bir nükleer santral kurdurmanın... Bir yıl önce Metin Münir de yazdı (Milliyet, 19 Şubat 2010); biz bu santrali ‘anahtar teslimi’ G. Kore’den alacaktık, olmadı... Bu alımda rol oynayan faktörler yalnızca, teknolojik üstünlük, güvenilebilirlik gibi teknik meselelerle sınırlı olsaydı, alabilirdik de...

G. Koreliler nükleer alana ne zaman girdiler? 1959’da... Kore Atom Enerjisi Araştırma Enstitüsü’nü (KAERI) kurarak... Ama onlar kurmakla kalmadılar; bu enstitüyü niçin kurduklarını hiç unutmadan yollarına devam ettiler. 1995’te kendi teknolojilerine dayanarak ilk araştırma reaktörlerini (HANARO) tasarladılar ve kurdular. 1996’da yine kendi teknolojilerine dayanarak geliştirdikleri, standart nükleer enerji santrali tasarımını ortaya koydular. 1997’de başladıkları 330 Megawatt’lık gelişmiş reaktör (SMART / System-integrated Modular Advanced Reactor) projesinde, kavramsal tasarımı 2002’de tamamladılar. Şu anda Sodyum Soğutmalı Hızlı Reaktörler, Çok Yüksek Sıcaklıklı Gaz Soğutmalı Reaktörler gibi, gelişmiş, dördüncü nesil reaktörler üzerindeki ARGE faaliyetlerini ve doğal olarak, nükleer yakıt ve yakıt çevrimi teknolojisi geliştirme çalışmalarını da ileri düzeylerde sürdürüyorlar. Enstitünün ARGE faaliyetleri yalnızca nükleer enerjiyle sınırlı değil ama bu konuya girmeyeceğim. Nasıl olsa KAERI’nin web sitesine girip hangi konular üzerinde çalıştığını öğrenebilirsiniz. Lütfen, bir de TAEK’in web sitesine girip bu kuruma bağlı merkezlerin hangi konularda çalıştığına bakarak Kore’dekiyle bir karşılaştırma yapınız.

Yanlış anlaşılmasın; verdiğim örneği nükleer alandan seçmemin nedeni, nükleer enerji karşıtlığı ya da yandaşlığıyla ilintili değildir. Anlatmak istediğim şu: Türkiye ve G. Kore, nükleer bilim ve nükleer teknolojide yetkinlik kazanmak istemişler ve bunun için, eş zamanlı olarak harekete geçmişlerdir. Ama, aradan geçen süre içinde, onlar, kendi teknolojilerine dayalı olarak tasarlayıp geliştirdikleri nükleer enerji santralini, bize, anahtar teslimi satabilme noktasına gelmişler; bizse yerimizde saymışız. Demek ki biz yarış çoktan bırakmışız... Niçin?

Söz G. Kore’den açılmışken, şu da söylenmezse olmaz: Biliniyor ki, çağımıza damgasını vuran enformasyon ve telekomünikasyon sanayilerindeki sıçramada kilit rol oynayan mikroelektronığe, Türkiye de treni kaçırmadan girmek ve bu teknoloji alanında yetkinlik kazanmak istemiştir. Sonradan öğrenilmiştir ki, G. Kore de aynı dönemde aynı şeyi yapmayı plânlamıştır. Sonuç? Bugün Koreliler, mikroelektronikte ve bunu tamamlayan bilim ve diğer teknoloji alanlarında kazandıkları

yeteneğe dayanarak geliştirdikleri ürünlerle dünya pazarlarında söz sahibidirler; bizse, bu ürünlerin yalnızca kullanıcısı olarak kaldık! Niçin?

Bazılarınızın aklına 'otomobil'de de G. Kore'nin bizim çok önümüzde koştuğu gelmiştir ama, isterseniz bu soruları artık daha fazla uzatmadan gelecek hafta 'niçin'lerin yanıtına ve geride kalmışlıktaki / gelişmemişlikteki řu 'sorumluluk' meselesine gelelim.

CBT. 18 Mart 2011